

Vizuális adatelemzés

Kritikus Rendszerek Kutatócsoport

2021

Tartalomjegyzék

1. Kiegészítő anyagok*	2	1.3. Kísérlettervezés	3
1.1. Valószínűségszámítási alapfogalmak	2	Irodalomjegyzék	4
1.2. Statisztikai alapfogalmak	2	Tárgymutató	4

Bevezetés

Jegyzetként kérjük használják az „Intelligens adatelemzés” c. könyv 5. fejezetét (*Vizuális analízis*). Elérhető a <https://ftsrg.mit.bme.hu/remo-jegyzet/vizualis-adatelemzes-konyvfejezet.pdf> címen, ill. ingyenesen megvásárolható a http://www.interkonyv.hu/konyvek/antal_peter_intelligens_adatelemzes címen.

1. Kiegészítő anyagok*

1.1. Valószínűségszámítási alapfogalmak

Definíció.

- Valószínűségi változó (random variable): X
- Várható érték, átlag (expected value, average, mean):

$$\mu = \mathbb{E}X = \sum_{i=1}^n p_i x_i$$

- Szórásnégyzet (variance):

$$\sigma^2 = \mathbb{E}(X - \mu)^2 = \sum_{i=1}^n p_i (x_i - \mu)^2$$

- Szórás (standard deviation):

$$\sigma = \sqrt{\mathbb{E}(X - \mu)^2} = \sqrt{\sum_{i=1}^n p_i (x_i - \mu)^2}$$

1.2. Statisztikai alapfogalmak

Definíció.

- Minta (sample): megfigyelések (observation) halmaza, t darab, $x_1, \dots, x_t$
- Tapasztalati átlag (sample mean):

$$m = \bar{x} = \frac{x_1 + \dots + x_t}{t}$$

- Korrigált tapasztalati szórás (unbiased sample standard deviation):

$$s = \sqrt{\frac{(x_1 - m)^2 + \dots + (x_t - m)^2}{t - 1}} = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^t (x_i - m)^2}{t - 1}}$$

Figyeljük meg, hogy a korrigált tapasztalati értékeknél t helyett $(t - 1)$ -gyel osztunk. Ennek oka, hogy t -vel osztva a kapott érték általában alábecsli a teljes populáció szórását. Belátható, hogy $(t - 1)$ -gyel osztva a valódi szórást jobban közelítő értéket kapunk. Ezt nevezzük Bessel-féle korrekciónak (https://en.wikipedia.org/wiki/Bessel's_correction).

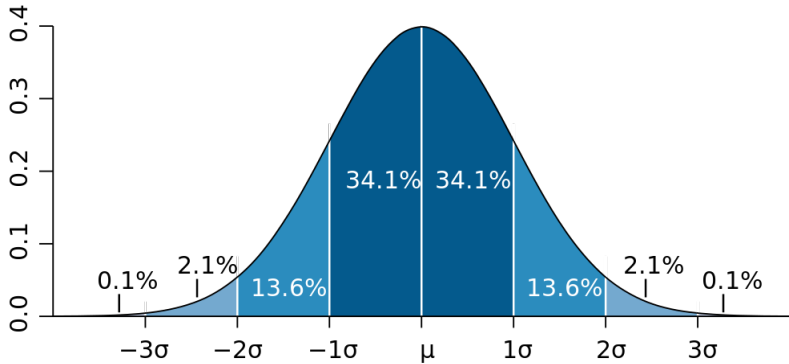
1.3. Kísérlettervezés

A *centrális határeloszlás-tétel*ből (*central limit theorem*) következik, hogy tetszőleges eloszlású jellemző (véges m várható értékkel és s szórással) tapasztalati átlaga $t \rightarrow \infty$ esetén normális eloszlású, $\mu = m$ várható értékkel és $\sigma = \frac{s}{\sqrt{t}}$ szórással.

Ökölszabály: ismert szórásnál $t > 30$, ismeretlen szórásnál $t > 100$ után kezd elfogadható lenni a közelítés.

A normális eloszlású változó

- az esetek 68%-ában legfeljebb 1σ messze kerül μ -tól,
- az esetek 95%-ában legfeljebb 2σ messze kerül μ -tól,
- az esetek 99,7%-ában legfeljebb 3σ messze kerül μ -tól.

1. ábra. Konfidenciaintervallumok

Hivatkozások

Tárgymutató

átlag average, mean 2

CLT centrális határeloszlás tétele; central limit theorem 3

korrigált tapasztalati szórás unbiased sample standard deviation 2

megfigyelés observation 2

minta sample 2

szórás standard deviation 2

szórásnégyzet variance 2

tapasztalati átlag sample mean 2

valószínűségi változó random variable
2

várható érték expected value 2